

"ప్రపంచం మనం
సాహించినంత దివోభద్రంకా
లేదని నేను మీకు హామీ
ఇస్తున్నాను. అందుకనే వాస్తవ
ప్రపంచం గురించి రాయండి."

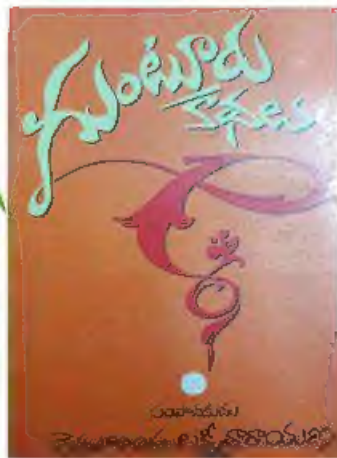
- సియరీ బోడ్రోన్ ది లాజ్సెన్

కాలనాళికలు 'గుంటూరు కథలు'

తెలుగు నాట వివిధ కాలాల్లో సాగిన ఉద్యమాలకు, సామాజిక పరిస్థితులకు ఆధార పట్టి అప్పాళ్ళ కథల సంకలనం 'గుంటూరు కథలు'. ప్రముఖ సాహితీవేత్త, అభిల ఖారత అధ్యయన రచయితల సంఘం ప్రస్తుత అధ్యక్షులు పెనుగొండ బళ్ళే నారాయణ సంపాదకత్వంలో 2013లో ఈ కథా సంకలనం వెలువడింది. ఇది అదిగి కూడా దశాబ్ద కాలం నుండి. ఈ సందర్భంగా ఈ కథా సంకలనాన్ని అందులోని కథలను ఒకసారి అవలోకిస్తాం.

"గుంటూరు కథలు" వివిధ సామాజిక స్థితిగతులను, మానవ సంస్కారాలను అప్పాళ్ళు వేసిన చిత్రాలను మన ముందుకు తెచ్చారు. సుమారు 70 మంది ప్రముఖ రచయితలు రాసిన కథలతో కూర్చిన కథా సంకలనం ఇది. అప్పారాజు ఉపాధ్యక్షులు తొలి కథ 'అన్నపూర్ణ'తో ప్రారంభం అయ్యే ఈ సంకలనం, వేదగిరి రాంబాబు కథ 'తల్లి'తో ముగుస్తుంది. ఈ 70 మంది రచయితల కథలనూ - అవి రాసిన కాలంలోని సాంఘిక పరిస్థితులను బట్టి రకరకాల ఉద్యమాలను ఎలా ప్రతిబింబించాయో తెలిపేటట్లా వర్ణించారు. తనవల్ల వర లక్ష్యము (1898-1978) 'చిన్నమహాలి' భవ (1908-1978), ఆగష్టు (1928) కథలో 'సంస్కరణోద్యమం' - సాక్షర్యోద్యమం' కథల్లోకి వచ్చుకు రావడం ప్రారంభం అయింది. వజ్ర బాబురావు ('సుబ్బా వేంకటేశ', బాలగిరి నాన వేద్రాగి, కే.వి.సుబ్బయ్య ('అన్నపూర్ణ'), ఆంధ్ర విద్యార్థి వల్ల వేద్రాగి, డి.సెంటి 8, 1954), రావూరి భరద్వాజ (ఎండుకైలా మందిరి, కథావాహిని-8, 1954), అలారి యశవంతరావు ('గుంటుకే నేను ఏమవుతుంది? అభిజ్ఞానరత్నం, కథా సంకలనం, ఇనవరి 1997), నల్లూరి రుక్మిణి, లీలవెల్లి నరేంద్ర కేసరి' (అయలూర, మే 2003) కథల్లో కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ ప్రభావం కనిపిస్తుంది. ఈ ఉద్యమాల పర్యవేక్షణ చేయడం, వాటి కేంద్ర కేంద్రమంది రచయితలు పెన్ను మార్చేటట్లు ఇవ్వడం అనేది ఒక సూచనా మాత్రంగానే పరిగణించాలి. ఈ ఉద్యమాలకు సీతాలు పడేందుకు తొలికథలో గొప్ప కథలు రాసిన వారిలో వీరూ కొందరిని ఆర్థిక కేసులో వారి

సమీక్ష

కూతురు, భారతి, మార్చి 1986), పెనుమాక నాగేశ్వర రావు (అనుభూతి, ఆంధ్రభూమి మాసపత్రిక), బి.వి.కరుణకుమార్, ప్రభావ రమణంకర్ వంటి రచయితల కథలు ఇందులో చేరాయి. 'సంసారం' - శ్రీ ప్రభావ బునిమకా మునిమాణిక్యం నరసింహారావు, (మూ అల్లుడు, నవ కథావళి, పి.ఎస్.నారాయణ (గోడుగు గిరి, ఆంధ్రభూమి సచిత్ర వార్తపత్రిక, మార్చి, 3 2006), వాసిరెడ్డి సీతాదేవి (కథలు- అంతరాల, అన్నదాళ, మార్చి 1969), పి.నల్లపాటి ('పత్రికాప్రభావం, ఇందియా టుడే వార్త సాహిత్య పండిట్ 1995), ఓల్గా (మరిటి నొప్పులు, అదివారం, వార్త దినపత్రిక, మే 11, 1997), కేతు విశ్వనాథ రెడ్డి (ఇల్లార్లు ఇందియా టుడే వార్త సాహిత్య సంవత్సరం, 1995) వంటి సామాజికమీల కథలు ఉన్నాయి.

సంస్కృతి - చరిత్ర విభాగం కింద ఎనిమిది కథలు సామవర్తించాయి. అందులో మల్లాది రామకృష్ణ శాస్త్రి 'మమయ్యల కథ' నుంచి, కారద రాసిన 'కొమ్మిది (కథా హాసాని, 1955), బోరంకి రత్నరామరావు 'పరద్రవంక' (కలకత్తా ఆంధ్ర సంఘం వారి ద్వారానే వార్త సంవత్సరం 1965), పొత్తూరి విజయలక్ష్మి కథ నరేంద్ర సందర్భం దాకా ఉన్నాయి. వ్యవసాయం కింద జి.వి.కృష్ణారావు 'వేయవన్న కర్మ', తాళ్లూరి నాగేశ్వరరావు 'మమతా- భ్రమణి', పాపినేని కిరణ్ కుమార్ 'చింతల కోట', వల్లూరి శివప్రసాద్ 'గట్టరాజు', ఎం.వి.రామిరెడ్డి క. రైతు అశ్వ కథలను చేశారు. విద్య - అనుభూతి కిరణ్ మల్లావచ్చల కిరణ్ కథ

శాస్త్రి కథ, పొత్తూరి నాగేశ్వర రావు 'క. ద్వారక భవ, చలం 'శకుంతలమణి' అంబరూర్, కొంజూరి ఇవాన్ 'పుష్పసూర' వంటి కథలున్నాయి. గ్రామీణం కిరణ్ గోపాలానాగేశ్వరరావు 'రూప బాతు', పి.చంద్రశేఖర ఇవాన్ 'ఏను', విశాఖ 'తొమ్మిది', బీజాపూర్, కె.శరణుప్ర శాస్త్రి 'ఇంద్రవజ్రాది రైల్వేస్టేషన్' వంటి కథలు చేశారు. 'మరికొన్ని క్షుణ్ణ కథనానికి గిరి కృష్ణమూర్తి 'అవిష్కృతి'. వంతు నుల్లూరాచ 'చీక' వేల్పూరు విజయం శిర్దికన శ్రీ రమణ భనంకర్, కాకాది భక్తపాటి 'మూడో మనసే', 'అదర్శం' శిర్దిక కింద నల్లం శంకరమంది 'వరద', పెద్దిపొట్ల సుబ్బ రామయ్య 'వేయవన్న బావి', పాటిశ్రీ 'చూపు', వేదగిరి రాంబాబు 'తల్లి' వంటివి చేశారు.

ఈ సంకలనంలో ఏ కథకు ఉండే గొప్పతనం దానిదే! 'తొలి తెలుగు కథా రచయిత గుంటూరు సీతు నాదరమం గర్వకారణం' అంటూ పెనుగొండ లక్ష్మీ నారాయణ అందుచేత ముందు అవాటి కథ ఎలా ఉందో 'అన్నపూర్ణ' కథను బాగాగా వివరిస్తారు. సుమారు వందకే త్రితం బాలగిరి గ్రామీణ తననూ, అన్నది వివాహ వ్యర్థులు, నామ స్త్రీలు అవసరకృత వయస్సులో కను నేను వయస్సుకు కాని పురుషుడిని వివాహం చేసుకొని వారిలో 'పిల్లలను కనసం, ఆ సంతానం తరువాత మరలెవరైతే తొలక వల్లికి, తరువాత వయస్సు ముడిచిన భర్తకు ఎలా నరద్రామంగా మారుతాయో కళ్ళకు కట్టినట్లు అవిష్కృతిలోని రచయిత ఉపాధానం, ఆ సమాజంలో నరేంద్రమండు అనే రైతుకు ఉన్న సోదరుడు అన్నపూర్ణ భవిష్యత్తు గురించి వేదన వరదం ఎంతో కలది చేస్తుంది. వరదను ముడిచిన సాధారణారాయణ సామయికం చేస్తే నాటి మాటలు నమ్మి పిల్లలపై పిల్లలని కని, వాళ్ళు వేరుమారి చనిపోతుంటే తల్లిలోకినే పంపించడం మరలించడం. అన్నపూర్ణ కాళ్ళు చచ్చడం చేత లేవ లేని స్థితిలో ఉండడం కళ్ళ వెంటికి నీరు జలజలా రావట్లు చేస్తుంది. అలాగే తనవల్ల వరంకృష్ణ రాసిన 'చిన్నమహాలి' కథ 'కథ వింతకు పునర్నివాహం చుట్టూ అల్లినది. వరంకృష్ణ ఈ కథకు సైద్ధాంతిక జలం జోడిస్తూ, ఒక అధ్యక్షుని ఎత్తుగడ చేసి, ఆ ఎత్తుగడలో వాటి ద్రావ్యాల సమాజ గుర్తింపకానికి మంగళం పాడిస్తుంది. తొలక గుర్తింపకం వెంటనేనే పాత్రలను, అవి సన్నుత అధికారాలను అవిష్కృతిస్తూ రచయిత. తరువాత వీమల్లాంటి పాత్రలలో పెద్దందరాల దాష్ట్యాలను ప్రతి ఎత్తులు చేయిస్తాను. వరంకృష్ణమూ, కేవలం శాస్త్రి ప్రావీణ్యతాన్ని అభ్యున్నతం అవసరం ఉన్న పాత్రల అధిక వ్యక్తియే దెబ్బలు ఇచ్చి వాళ్ళ ఉన్నతాన్ని దోచి వేస్తుంటారు. వీరిమధ్య ఇల్లారేని అవసరం కలగడం, పొత్తూరి భవ తండ్రిల దురాగతాలను పంపించడం లేదీ దోషం గుంటూరులో పెద్దవేయవంటారు. పొత్తూరి తన ముగ్ధగీతాన్ని వ్రాడవస్తూ మాత్రమే, తిప్పలను ఉంటున్న కథ వనర్నివాహం శాస్త్రి సమర్థవంతమని, అందుకు అంగీకరించమని తన తండ్రిని ప్రార్థిస్తూ ఉత్తరం రాయడం

కథలో పై రైల్వే. నల్లూరి రుక్మిణి రాసిన 'చీక' కథలో 'చీక' కథ పదయాల్ని ప్రయోగించారు. కథకు వారిని వేదన రైతులు పొట్టపట్టుకొని, కొద్ది గొర్రులు చేపట్టుకొని అడవి మాత్రం వట్టిన వైరాన్ని గుండెలు బయటపెట్టాలి వేస్తుంది. ఆ రైతులు అన్నపూర్ణ, పొత్తూరి 'అన్నపూర్ణ'గా కనిపిస్తారు. అన్నపూర్ణ కథలో 'అమృత కీమత' అని అప్పొందుకున్నా పోలీసుల చేతిలో చచ్చి తలగా మారటంలో తన ముగిస్తుంది. అప్పొంతుం ద్విభవరమై సోగి ఈ కథాకథనం ఉత్పంతభరితంగా సాగుతుంది. కొడవటిగంటి రుణంబరావు కథ 'పైకి వచ్చిన నాథు' వారి గ్రామీణ ముఖ్యతాన్ని, నగరం ముగిసిన సీతారామారావు (కథకు ప్రధానపాత్ర ఇవి) గ్రామీణ జీవితం నుంచి వచ్చుకు స్థాయి ఉద్భావంకే వెళ్ళేవల్లికి సమాజంలో రాజకీయంగా, అధికంగా ఎన్ను మార్పులు చేయవచ్చున్నట్లు కళ్ళకు గట్టినట్లు చిత్రికరిస్తుంది. పి.ఎస్.నారాయణ 'గోడుగు గిరి' వెంట బాసిన బాల్యవర్తం సంకలనంలో కూడా తిరిగి వచ్చడం గుర్తించుకుంటే తెలిసి కథ. తల్లూరయ్యల శివ శంకరశాస్త్రి గారి కథ 'గాది' అసంతం పొట్ట చగిలాల హాస్యం పందిస్తోంది. ఈ కథలో అలాగే పాతకాల ఉపాధ్యాయుల మనస్తత్వ చిత్రీకరణ ఉంది.

వేరు వేరు కాలాల్లో వచ్చిన తెలుగు కథలు ఇవ్వడం ఈ సంకలనానికి అయ్యుపపట్టు వంటిది. సాహిత్య సామాజిక పరిస్థితుల ప్రయోజనం ఈ కథా సంకలనం అందించే ముందేమిట అపారమైందని చెప్పొచ్చు. అయితే 'గోడుగు గిరి' సమాజంలో ప్రధాన సమాస్థలు ఏమీలే అన్న సమాచారం ప్రోది చేయవచ్చు. కృష్ణ రచయితలు అయి సామాజిక సమస్యలను ఎలా చర్చించారో, ఎలా విశ్లేషించారో మరోసారి పరిశీలించు కొన్నా వారిని దర్శించి అందుకు సామాజిక సైద్ధాంతిక సేవకల్లో వివరించవచ్చు. వారి సాహిత్య విలువలు, భాషా ప్రయోగాలు, వాళ్ళ నిర్మాణాలు మనంకే లోలైన ఇవాహన నిర్మాణం కనపర్చి లక్ష్యము వాటి అనేక భాషా తల్లులు అచ్చ తెలుగుది. ఉదాహరణకు 'ఉమాకథము', 'వేష్టపర్వ' వంటివి కొన్ని. ఇవిద వాళ్ళ వ్యంగ్య నిర్మాణాలు గూడా అలానే ఉంటాయి. 'అభిజ్ఞానరత్నం' విశ్వ శక్తి రాజకీయాలకు హితోపదేశం సేయుటకు కరకుల సమావేశం సేవాం స్పష్టమైతే కాని, తక్కువకే వారు ఇప్పటికీ ఉన్నాను' అంటుంది. కథా సాహిత్యానికి సంబంధించిన అనేక విషయాలను లక్ష్యనారాయణ ఈ సంకలనం ప్రారంభంలో వివరించారు. సాహిత్య పరిశీలకులకు, కథాప్రయోజకు, సామాజిక చరిత్ర పరిశీలకులకు ఈ పుస్తకం అమూల్యమైనది.

- డా. కొప్పరపు నారాయణ మూర్తి
76719 09769